1ste. JAARGANG. CURACAO DEN 27n. September 1884. N° 39.

AMIGOE DI CURACAO.

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
OP CURAÇAO,
PLEIN VAN PIETERMAAL, N° 129.

De Agentuur
ten huize van de Heeren
JAN ELLIS, *Curaçao.* — Otrabanda.
JUAN CAPRILES, *Aruba.* — Playa.
JOSÉ A. ROSA HERRERA, *Bonaire.* — Playa.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pager padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10.— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un annucio di 1 té 7 regel. fl 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

SCHEEPSTIJDINGEN.
aankomst alhier:

28 Sept.	*Glenfyne*	van	New-York.
29 „	*Maracaibo*	„	Maracaibo.
7 Oct.	*Royal Mail*	„	Southampton
8 „	*Maracaibo*	„	Maracaibo.

CALENDARIO.
September.

28,	DOMINGO,	S. Wenceslao, m.
29,	LUNA.	S. Miguel arc.
30,	MARTES,	S. Jeronimo, dr.
1.	RAZON.	S. Remigio, ob.
2.	HUEBES,	Ss. Angel Wardadoraan.
3.	BIERNES,	S. Candido, m.
4.	SABRA.	Ss. Francisco di Ass. c.

STAND DER MAAN.

V. M. 4 Oct., 5 ure 24 min.

Opkomst der Zon:
4 Oct. 6 ure.
Ondergang der Zon:
4 Oct. 6 ure.

SCHEEPSTIJDINGEN.
vertrek van hier:

30 Sept.	*Valencia*	naar	New-York.
1 Oct.	*Maracaibo*	„	Maracaibo.
7 „	*Paket-Sch.*	„	St. Thomas.
9 „	*Glenfyne*	„	New-York.

DE PUBLIEKE OPINIE
OVER DE
ENCYCLIEK TEGEN DE VRIJMETSELARIJ.

In de Oude Wereld kent men de Encycliek van Z. H. Paus Leo XIII over de Vrijmetselarij al sedert vijf maanden, hier op Curaçao ruim een tiental weken— en nog immer is de strijd over dat allergewichtigste Pauselijk schrijven in vollen gang. De pers heeft zich niet onbetuigd gelaten. Den machtigen indruk, dien het woord van Paus Leo XIII op de wereld maakte, hebben de voornaamste dagbladen en tijdschriften, van welke richting ook, zóó duidelijk weergegeven, dat men nu reeds spreken kan van het bestaan eener *Publieke Opinie* omtrent de Encycliek *Humanum genus.* Gelooven wij dan zoo sterk in de kracht der Publieke Opinie? Zeker, er dient in vele omstandigheden rekening te worden gehouden met de Publieke Opinie, maar niet minder ook rekening met haar gehalte; bovenal echter wordt er een groote mate van voorzichtigheid en doorzicht vereischt, om een of andere gevolgtrekking te maken naar aanleiding van de Openbare meening. Vraagt men ons, of nu het oordeel van de Publieke Opinie zich ten voor- of ten nadeele van 's Pausen Encycliek verklaard heeft, dan gevoelen wij ons sterk om voor ieder verstandig man aan te toonen, dat de indruk, door de Encycliek op de Wereld gemaakt, *in alle opzichten* ten haren gunste pleit.

I.

Al aanstonds moeten wij hier onderscheid maken tusschen een *Katholieke,* een *Maçonnieke* en, laten wij het noemen, een *Neutrale* Openbare Meening.

Welnu, een feit is het, dat alle trouwe zonen der Katholieke Kerk de leer van Zijne Heiligheid over de Vrijmetselarij met eerbied aangenomen, en den Opperherder van Christus' kudde met dankbaarheid toegejuicht hebben wegens den fieren, Apostolischen moed, waarmede Hij hen gewaarschuwd heeft voor de Vrijmetselarij, als zijnde het grootste gevaar, dat in onze dagen èn de Katholieke Kerk èn het eeuwige heil harer Geloovigen bedreigt. De *Katholieke* Openbare Meening is dan ook zeer beslist ten gunste van de Encycliek.

Ditzelfde moet ook gezegd worden van het algemeen oordeel, dat de *Maçonnieke* wereld betrekkelijk 's Pausen leer over de Vrijmetselarij geuit heeft. Vreemd moet deze stelling iemand voorkomen, en ongeloofelijk daarbij; immers hoeveel duizenden maçonnieke stemmen zijn er niet protesteerend opgegaan tegen de veroordeeling der Vrijmetselarij door Paus Leo XIII! En zou men zulk een algemeene afkeuring, zou men die Maçonnieke Openbare Meening nu willen inroepen ten gunste van de Encycliek?— Ja, antwoorden wij; juist het eigenaardige, het karakter, het gehalte van die Openbare Meening der Vrijmetselarij *tegen* de Encycliek, moet een onpartijdig beoordeelaar ten voordeele van de Encycliek doen besluiten. Een bewijs hiervan levert de Maçonnieke Publieke Opinie in ons eigen land, op Curaçao zelve.

Iedereen weet, dat onze geachte mede-ingezetenen van Curaçao, die lid zijn van de Vrijmetselarij, aanstonds verzet hebben aangeteekend tegen de beschuldigingen en plechtige veroordeeling, waarmede Z. H. de Paus de Vrijmetselaars-orde getroffen heeft. Algemeen en openbaar is dus hunne opinie omtrent de Encycliek: het is een afkeurend oordeel. Maar, wij vragen het in gemoede, welke waarde moet men hechten aan die Openbare Meening? Op welke gronden steunt zij? Op welke wijze is zij ontstaan?— De *Amigoe di Curaçao* heeft de Encycliek in haar geheel opgenomen, en den Curaçaonaars toegeroepen: *leest en oordeelt!* maar tot op den dag van heden is het niet gebleken, dat zij, die uit naam van hunne partij tegen de Encycliek geschreven hebben en de Openbare Meening der Vrijmetselaren alhier zouden gaan toelichten en verdedigen, meer dan twee, drie volzinnen van de acte van beschuldiging gelezen hebben. Het oordeel over de Pauselijke veroordeeling moest derhalve aan de grootste euvelen mank gaan, en kon niet anders zijn dan *bekrompen, onjuist,* en *bedriegelijk.*

Wie toch van de lezers der *Curaçaosche Courant* of van *De Vrijmoedige* heeft een woord gelezen van DE REDENEN, waarom Paus Leo de Vrijmetselarij veroordeeld heeft; wie, die redenen hooren weêrleggen?— Was het verder de plicht van eerlijkheid niet, die op de voorlichters der *Publieke Opinie* rustte, om den lezers er ook op te wijzen, *in hoeverre* de Paus de Vrijmetselarij met hare verschillende graden en vertakkingen in de veroordeeling begrepen heeft?— Eindelijk, heeft men ooit recht laten wedervaren aan *het onderscheid,* door Z. H. gemaakt, tusschen Vrijmetselarij en Vrijmetselaars. Deze laatsten werden immers door die Organen van de Maçonnieke Openbare Meening altijd voorgesteld als onnoozele schapen, die onbarmhartig over denzelfden kam zouden geschoren zijn!

Den kern van de Encycliek heeft men dus niet gevat, en op den schil nauwelijks een blik geslagen. Wat derhalve te denken van de Publieke Opinie, die hier op Curaçao *tegen* de Encycliek bestaat? Wij kunnen er moeilijk iets anders in zien, dan een machteloos en nietswaardig protest, dat voor ieder verstandig man de waarde heeft van een bevestiging tegen wil en dank, ja, van een verdediging bijna der Encycliek zelve!

Vandaar dan ook, dat het antwoord, dat men kwanswijs op de Encycliek ten beste gaf, alleen bestond in die soort van beschuldigingen, welke bij elke gelegenheid zoo triomfantelijk tegen de Kerk, den Paus, de geestelijkheid, of tegen de instellingen en gebruiken der Katholieken worden aangevoerd.

Andere aanmerkingen van kritiek waren niet meer dan algemeenheden, losse beweringen, die voor de rechtbank van het gezond verstand geen kracht van bewijs hebben, en nog veel minder Paus Leo's veroordeeling der Vrijmetselarij kunnen ontzenuwen.

De *Curaçaosche Courant,* wij weten het, noemde de Encycliek *hinderlijk en kwetsend.* En toen zij wilde gaan bewijzen, dat zij in dat gevoelen niet alleen stond, en de Publieke Opinie (de *vox populi vox dei* heette het bij haar) de zaak zou uitwijzen, beriep zij zich op *één* persoon, een onbekenden Italiaan die geen Vrijmetselaar is, en een stuk had geplaatst in *L'Italia all Estero,* waarin hij over de „bulderende" Encycliek de grootste dwaasheden ging neerschrijven.— Reeds vroeger had de *C. C.* haar lezers verzekerd, dat „de 's Gravenhaagsche Correspondent der Surinaamsche Courant *terecht* 's Pausen beschuldigingen tegen de Vrijmetselarij ten eenemale ongegrond, en de Encycliek zelve een *fel stuk* heeft genoemd."

De Vrijmoedige waagde zich niet aan zulk een onbeholpen wijze van redeneeren. Het blad heeft zich noch de vrijheid veroorloofd, over de Encycliek mede te spreken, noch den moed getoond, om de *redenen* van veroordeeling, die in het Pauselijk stuk tegen de Vrijmetselarij worden ingebracht flink en mannelijk aan te durven; maar des te meer plaats heeft de Redactie beschikbaar gesteld voor ingezonden stukken en gedichten over de Encycliek. De Dichter moge in zijne rijmpjes de hooge vlucht van straatpoëzie al niet bereikt hebben, de Inzenders hebben ten minste meer aanspraak op waardeering. „Een der geëncycliceer-

den" nam zelfs de moeite, om uit *El Mallete* van Porto-Rico „zoo goed en kwaad als hij kon" een stuk te vertalen, en zijnen Curaçaoschen lezers bekend te maken: „dat Paus Leo XIII in zijn jongste Encycliek datgene bevestigt, wat ook de Katholieke Wijsgeer en Godgeleerde *Balmes* verzekert, n. l.: Allen die niet Roomsch-katholiek zijn zullen in de hel van Satan terechtkomen."

Intusschen gaat „de Achtbare Loge *Vergenoeging*" nog langzaam voort, met hare nevelachtige „Beschouwingen omtrent de Encycliek van Paus Leo XIII" de kolommen te vullen van de *Curaçaosche Courant*. In elk harer „Beschouwingen" verwijdert zij zich al verder en verder van den kern en het hoofdpunt der Encycliek, zoodat zij spoedig in het rijk van louter bespiegeling en fantasie èn Paus Leo XIII èn diens Opperherderlijk schrijven zal vergeten zijn.

Daarenboven moeten, volgens den onbekenden schrijver, die „Beschouwingen" de opinie openbaren van alle Vrijmetselaars der Loge „Vergenoeging"! Zoolang wij evenwel blijven gelooven aan de verzekering van Zijne Heiligheid Paus Leo XIII, dat er zich in de veroordeelde Vrijmetselaars-orde nog ernstige, fatsoenlijke en in de wetenschap goed onderlegde Vrijmetselaars bevinden; zoolang wij ook in genoemde Loge hier op Curaçao nog van die mannen kunnen aanwijzen, is het ons onmogelijk, om ernstig te gelooven, dat *de Loge*, en niet veeleer een paar verdwaalde geesten zich in zulke „*Beschouwingen*" verloren hebben.

II

Eenigszins uitvoerig hebben wij aangetoond, hoe op ons Eiland Curaçao de *Maçonnieke* Publieke Opinie, door de wijze waarop zij zich *tegen* de Encycliek heeft uitgelaten, juist een bewijs leverde ten voordeele van de Encycliek *Humanum Genus*. Hierdoor maakten we ons het volgend gedeelte van onze taak zeer gemakkelijk. Onze lezers zullen thans reeds begrepen hebben, in welken zin wij ook het algemeene afkeurend oordeel der Europeesche Vrijmetselarij, als *ten gunste* van de Encycliek uitgebracht, mogen beschouwen.

De DUITSCHE LOGES, op jl. Pinksterdag vergaderd, hadden besloten, op de Encycliek *niet* te antwoorden. De *Moniteur de Rome*, die nauwkeurig aanteekening gehouden heeft van hetgeen er in de wereld betrekkelijk de Encycliek geschreven werd, kan zich niet onthouden dit besluit der Duitsche loges zeer te prijzen. „Want, zegt het blad, als men niet *kan* antwoorden, doet men best, eenvoudig te zwijgen." Ook hier op Curaçao hebben wij het kunnen opmerken, hoe een slecht antwoord op de Encycliek ongeveer gelijk staat met een bekentenis van schuld, en alzoo een zelfbeschuldiging geworden is.

Den 4n. Juni van dit jaar heeft Lord CARNARVON, als Groot-meester der Engelsche Vrijmetselarij *geprotesteerd* tegen de Encycliek van Z. H. Paus Leo XIII. Ofschoon wij later op dat protest hopen terug te komen, omdat daar veel licht in verspreidt wordt over de Vrijmetselaars-Orde in het algemeen en over de Engelsche Vrijmetselarij in het bizonder, willen wij toch hier gaarne bekennen, dat de stijl van dat protest mannelijk en edel, en de Grootmeester tegenover den Paus vol eerbied is.

Ook HET GROOT-OOSTEN van Italië teekende verzet aan tegen de Encycliek, en wel in eene *nota* die tot alle loges der maçonnieke wereld gericht was en aan dezen opgezonden werd. Maar noch de inhoud, noch de toon van dat protest is te onderscheiden van den inhoud en den toon der vuilste pamfletten, die het uitvaagsel der Italiaansche pers dagelijks in het licht geeft. De *Diritto* (zie N° 19 van de *Moniteur de Rome)* zegt van die *nota*, dat er geen enkele zinsnede in voorkomt, die het de moeite waard is te bespreken, noch iets, dat een ernstige wederlegging verdient. Toch zullen onze lezers uit het volgende reeds genoeg kunnen begrijpen, welke waardige en edele handen ook die *nota* hebben opgesteld.

„Het staat der Kerk van Rome vrij, „in alle soorten van klaagtonen te jam„meren over de tijdelijke macht, die men „haar ontnomen heeft; vrij moge zij zich „ook weerbarstig verzetten tegen de be„schikkingen der Voorzienigheid, welke „aan die macht onverbiddelijk een einde „gemaakt heeft; laat zij gerust raaskallen „met het denkbeeld dat zij zich vormt „van de verlaging en vernietiging der men„schelijke waardigheid (*de Christelijke ne„derigheid* bedoelt hier het Groot-Oosten „*Red.*) zoo verre zelfs, dat zij met spijtig „verlangen terugziet naar de vroegere eeu„wen van barbaarschheid, en in Joseph „Laber (die onlangs door Paus Leo als „een toonbeeld van Chr. nederigheid werd „heiligverklaard. *Red.*) de kroon van hei„ligheid drukte op een toonbeeld van cy„nisme en zedelijke verdierlijking."

DE RADICALE BLADEN van Frankrijk en Italië gaan er groot op, dat hunne partij behoort tot de *grande famille maçonnique*. Het geweten van die radicalen vooral werd op meedoogenlooze wijze door de Encycliek uit den slaap gewekt. Verbitterd over de ontmaskering hunner gruwelijke aanslagen, antwoordden zij met scheldwoorden, en noemden het Pauselijk vonnis: leugen, bedrog, haat, huichelarij, vervloeking enz. De Paus werd nog eens voor de zooveelste maal als *Vice-God* door het slijk gesleurd; het meest van alles echter moest de *Onfeilbaarheid* het misgelden.

De CHAÎNE D'UNION, het blad der Algemeene Vrijmetselarij, beijverde zich, Paus Leo van overdrijving te beschuldigen, maar wist tegen de beredeneerde en bewezen beschuldigingen, die in de Encycliek voorkomen, niets degelijkers aan te voeren dan de bewering: de Franc-maçonnerie is een zuiver menschlievende en weldadige Instelling.

LE MOT D'ORDRE, een Parijsch blad, was oprechter dan andere organen der Europeesche Vrijmetselarij. Rondborstig wordt in dat radicale dagblad erkend, „dat de Katholieke „Kerk, bij elke schrede voorwaarts „van de Vrijmetselarij, zich op een „nieuwe nederlaag kan verwachten. „Ziedaar, waar Rome zich ongerust „over maakt; en ziedaar, waarom „de Paus Leo XIII zijne Encycliek „geschreven heeft." Zulk een bekentenis, uit den mond eens tegenstanders vernomen, geeft, ware het mogelijk, nog meer kracht aan het woord van veroordeeling door Paus Leo over de Vrijmetselarij uitgesproken. In allen gevalle, de Encycliek heeft niets geleden door de uitspraak van welke soort van Maçonnique Publieke Opinie ook. Integendeel, waar de Vrijmetselarij *protesteerde*, bleek dat protest een ijdele, zinledige klank; waar zij zich evenwel duidelijker verklaarde, en ook door de *profanen* een blik liet werpen in *hare maçonnieke leer*— gelijk wij in de „Beschouwingen" der Loge VERGENOEGING alhier mochten doen — daar blijkt zonneklaar, dat de Vrijmetselarij den oprechten Israëliet, den waren Christen en Lovenal den getrouwen zoon der Katholieke Kerk van den heiligen schat des Geloofs wil berooven, en bijgevolg, dat Paus Leo XIII zijne geloovigen *terecht* waarschawde tegen de Vrijmetselarij en haar in zijne Encycliek *Humanum genus* met het rechtvaardigste vonnis van veroordeeling getroffen heeft.

III.

Thans nog een woord over de *Neutrale* openbare meening, d. i. het oordeel van hen, die niet rechtstreeks in den strijd tusschen de Encycliek en de Vrijmetselarij betrokken waren.

Reeds weinige weken na de verschijning van Paus Leo 's schrijven tegen Vrijmetselarij, kon de *Moniteur de Rome* melding maken van het feit, dat der Encycliek aan de Hoven van Europa, en met name, te *Berlijn*, te *Weenen*, te *Madrid* en te *Petersburg* een allergunstigst onthaal was te beurt gevallen.

De regeeringsbladen, zelfs de Italiaansche, namen een zeer beleefd stilzwijgen in acht. De *liberale* bladen en tijdschriften, naarmate zij meer of minder in dienst der Vrijmetselarij getreden waren, verklaarden zich of wel *tegen* de Encycliek, of waren onderling verdeeld. In Italië deden sommige van die bladen er geheel het stilzwijgen toe.

Opmerkelijk echter is de waardeering, waarmede in de voornaamste dagbladen der liberale pers over 's Pausen veroordeeling der Vrijmetselarij gesproken werd.

De Romeinsche Correspondent van het JOURNAL DES DÉBATS schreef het volgende:

„De kritiek van afkeuring, waar de En„cycliek aan ten doel gestaan heeft, dunkt „mij, is niet gegrond. Wil men billijk zijn, „dan plaatse men zich op het standpunt „van den schrijver der Encycliek. Ik „weet niet recht, wat de leer der Vrij„metselarij behelst, want zij is gehuld in „geheimen, en ik heb de eer niet, deel „uit te maken der Vereeniging. *Maar „het algemeen geweten is, dat hare leer„stellingen volstrekt niet in overeenstemming „zijn met de Christelijke en vooral niet „met de Katholieke denkbeelden. De Paus „heeft dus ontegenzeggelijk het recht, en „zelfs rust de verplichting op hem, de vrij„metselaars-denkbeelden te bestrijden.*"

De Redactie-zelve van genoemd blad liet zich in dezer voege uit:

„Als de Paus in zijne Encycliek de „Vrijmetselarij ontmaskert en veroordeelt, „maakt hij eenvoudig gebruik *van het recht „van wettige verdediging*..... Wat ook in „andere tijden de geest van de orde der „Vrijmetselaren moge geweest zijn, en hoe„danig het in andere landen met hare in„richting en tucht moge gesteld zijn—ze„ker is het, dat de Vrijmetselarij van Frank„rijk tegenwoordig meer en meer nei„ging vertoont, om in alle opzichten te „breken met den Christelijken Godsdienst."

Als het blad gesproken heeft over de Atheïstische Loges, die boven de Spiritualistische de overhand beginnen te krijgen, zegt het verder, „*dat „men wel een ongewone mate van on„verdraagzaamheid moet bezitten, „om den Paus, die toch het Hoofd „der Kerk is, de bevoegdheid te be„twisten om zijnen geloovigen te„genover de Vrijmetselarij de noo„dige raadgeringen en voorschrif„ten te geven.*"

DE FIGARO bewijst op afdoende wijze, dat de Vrijmetselarij, die voorheen hare wijsgeerige, en maatschappelijk strevingen (d. i. vernietiging van allen geopenbaarden Godsdienst) onder het vaandel van liefde en liefdadigheid verborgen en schuil hield, tegenwoordig duidelijk laat blijken, *dat zij ook aan politiek doet.*

„Maar, zoo vervolgt de *Figaro*, de „Vrijmetselarij beoogt nog meer. Wil zij „op staatkundig gebied de macht in han„den hebben, dan is dit alleen om haar „hoogste plannen te verwezenlijken: de „ontkersteuing van Frankrijk, d. i. het „uitroeien van het Christendom in Frank„rijk. Om dit doel te bereiken arbeidde „de Vrijmetselarij zonder ophouden reeds „eene eeuw lang, en Gambetta heeft allen „maçonnieken haat en alle maçonnieke „strevingen in de beruchte formule uitge„drukt: *Le cléricalisme, voilà l'ennemi! „het clericalisme, dát is de vijand!* Zoo „ook begreep en erkende het *B.·. Dourdaraux*, professor aan de faculteit der let„teren te Douai: Het onderscheid tusschen „Katholicisme en Clericalisme is louter spits„vondigheid, en om de waarheid te zeg„gen, Katholicisme en Clericalisme zijn „één en hetzelfde."

Eene laatste getuigenis ten gunste van de Encycliek zal ons door een beroemd *Protestantsch* orgaan der Engelsche pers gegeven worden.

DE SATERDAY REVIEW zeide:

„Het is volstrekt niet te verwonde„ren, dat een groot aantal geloovige „Christenen, die geen ultramontanen, „zelfs geen Roomsch-Katholieken zijn, „met wantrouwen een vereeniging ga„deslaan, welke volgens eigen beken„tenis onverschillig is voor alle geloofs„belijdenissen, en den *Bijbel* van Jood en „Christen met den *Koran* der Mohammeda„nen op ééne lijn stelt. *Men kan niet „ontkennen, dat de Paus volgens prij„zenswaardige beweegredenen gehandeld „heeft, toen hij de maatschappij, die or„de, veroordeelde*......Wat het meest treft „in den vorm van de Encycliek, is de „GEMATIGDHEID van toon......Leo XIII „veroordeelt de Vrijmetselarij niet zonder „in bijzonderheden de dwalingen aan te „duiden, die haar moeten ten laste worden „gelegd, en hij draagt te gelijker tijd zorg, „er bij te voegen: dat een aanzienlijk „getal rechtschapen mannen tot de Orde „behooren, omdat zij tot haar zijn toege„treden, zonder haren eigenlijken aard of „haar karakter te kennen."

Deze getuigenissen van de voornaamste of edelste organen der *Publieke opinie* zijn van onschatbare waarde voor Paus Leo's opperherderlijken brief over de Vrijmetselarij. Die moedige en forsche stemmen van onpartijdige hulde en door redenen gestaafde waardeering, zij doen ons de smaadkreten en lasteringen niet meer gedenken, waarhet woord van onzer Allerheiligsten Vader Leo XIII van zekere zijde mede begroet werd. Wat meer is: in het licht van zulke getuigenissen pleit ieder van die lichtzinnige beoordeelingen en elk van die onbezonnen veroordeelingen, welke wij onder die publieke opinie ook vernomen hebben, met des te grooter kracht *voor* de Encycliek. — TE HAREN GUNSTE derhalve, kunnen wij zeggen, heeft de Publieke opinie uitspraak gedaan!

FUTCHU.

Aangaande het bombardement van Futchu zijn de berichten nog zeer onvolkomen en onderling afwijkend naar mate van hun herkomst. Engelsche berichtgevers houden vol, dat de Franschen zich barbaarsch hebben gedragen, door meedoogenloos te blijven vuren op reddeloos geschoten en reeds zinkende booten. De eigenlijke tegenstand der elf chineesche schepen, zeggen zij, was feitelijk *in zeven minuten* bereids overwonnen, daar zij tegenover de ontzaglijke fransche pantserschepen slechts speelgoed waren. Van de meesten zweeg dan ook alle geschutvuur, terwijl enkelen nog een kwartierlang nu en dan een schot losten. *Courbet* vuurde echter steeds met alle kracht door, zoodat tal van chineesche matrozen den wissen dood voor oogen ziende, van hun zinkende vaartuigen wanhopig in zee sprongen om óf hun dood te verhaasten óf een onwaarschijnlijke redding te zoeken. Het was geen gevecht maar een slachting, een afmaking *a sickening business*. Volgens den correspondent van den *Times*, die aan boord van het engelsche pantserschip *Champion* het bombardement heeft bijgewoond, bood het gansche tooneel een afkeer- en zelfs walgingwekkenden aanblik: massa's dooden en gekwetsten dreven te midden van wrakken en tuigage op de rivier en nog immer braakten de negen zware oorlogschepen der Franschen hun moorddadig vuur op de ontredderden, zoowel als op het arsenaal, de kazerne, de forten, de barakken en zelfs de omliggende dorpen; niettegenstaande de vijandelijke batterijen de zwakke verdediging reeds lang gestaakt hadden. De stad zelve bleef natuurlijk ongedeerd, wijl zij ver genoeg landwaarts ligt.

Wat overigens Courbets *barbaarschheid* betreft, zoo moet in elk geval tot eenige vergoelijking in aanmerking genomen worden, dat het hier niet een gewoon beleg, maar een *tuchtiging* voor gepleegd *verraad* gold, waarbij *steeds* het zwaard zonder genade pleegt gebezigd te worden. Wel heeft de chineesche legatieraad Tsjen-ki-Tong, alvorens Parijs te verlaten, nog aan een correspondent der Weener *Neue Freie Presse* willen verzekeren, dat de overrompeling der fransche colonne tusschen Lang-Son en Bac-Lé geenszins verraad maar slechts het gevolg van een misverstand was, wijl het met Fournier te Tien-Tsin gesloten tractaat, 't welk inmiddels *gephotographeerd* door China naar de mogendheden is gezonden, eenige onzekere uitdrukkingen bevatte, maar al die oostersche spitsvondigheden nemen toch het feit niet weg, dat het incident van Lang-Son wel degelijk een strenge voldoening vordert, zoowel voor de familiebetrekkingen, de gesneuvelden en verminkten, als ook voor de eer van Frankrijk. Vandaar, dat nagenoeg de geheele fransche pers tot doortastend handelen aanspoort. *Prompte et décisive*, zegt het *Journal des Débats* „wel „en beslist" moet Frankrijks politiek wezen;— „zeker" bevestigt *de National* " elke dag aarzelens vermeerdert noodeloos de kosten en kan ze mogelijk verdubbelen ;"— „inderdaad" voegt de *Liberté* er bij „onze langdurige onderhandelingen hebben slechts gestrekt om aan China drie maanden tijd te geven voor toerustingingen tot den oorlog. Het blad troost zich echter met de gedachte dat China nog krediet genoeg heeft om ten slotte alle gemaakte kosten te betalen. Ook de *Univers* en de *Monde* sporen tot doortasten aan. De *Moniteur Universel* echter meent, dat heel Tongkin nauwelijks 1/20 waard is van hetgeen het thans reeds gekost heeft. De *France*, de *Paris* en de *Français* zijn zeer scherp tegen Engeland, 't welk zij van baatzuchtige opstokerijen beschuldigen.

Naar mate zich een wrok tegen Engeland vestigt ontwaakt bij sommigen het denkbeeld om — hoe zonderling het ook klinke-Duitschlands bescherming in te roepen. Dit wordt althans beweert van duitsche zijde en er wordt eenig geloof aangehecht, wijl de fransche ambassadeur te Berlijn, baron Courcel, van Parijs wedergekeerd, regelrecht naar Prins Bismarck te Varzin is doorgereisd om met deze een geheime conferentie te hebben. Een *bewijs* is dit echter niet, want de baron kan even goed zoo ijverig zijn om onheilspellende wolken te doen afdrijven.

't Is merkwaardig hoe tegenwoordig weder iedereen naar den sfinx van Varzin zit te turen in afwachting van een of andere verrassing, hetzij aan den Congo, hetzij in Egijpte, hetzij in de chineesche wateren, hetzij door een nieuwe plotselinge Kolonisatie-manoevre. Zoo heeft het ook zeer de aandacht getrokken dat prof. Brugsch, die indertijd prins Frederik Karel heeft begeleid op diens reis door het oosten en wiens kennis van Egijpte en Syrië alleruitstekend is, thans door Bismarck met een geheime zending nogmaals naar Egijpte is belast en reeds van instructiën voorzien moet zijn.

Of nu de Franschen Futchu of althans de uitmonding en de forten van de rivier de Min zullen bezet *houden* is nog onzeker. Het waarschijnlijkste is, dat zij, na de meest mogelijke vernieling te hebben aangericht, zich voorloopig naar Formosa zullen terugtrekken.

Over het eiland Kelung of Formosa waar Frankrijk garnizoen heeft gelegd, worden de volgende bijzonderheden vermeld.

Het eiland Formosa is, wegens zijn groote uitgestrektheid, niet geheel bezet. De haven van Kelung ligt een weinig ten zuidwesten van de punt van Siaïo-Ki, de uiterste noordelijke punt van het eiland Formosa (door de Chineezen Tai Ocan geheeten), nagenoeg aan den voet der laatste vertakkingen van den hoogen bergketen, die dit eiland, 3.600,000 heet: groot, scheidt in twee evenzeer door haar bevolking als door haar topographischen aard geheel en al verschillende streken: die der Koloniale vlakten en bebouwd door nagenoeg 3.000,000 Kolonisten van chineeschen oorsprong, en de bergachtige streek bewoond door weinig talrijke maar zeer oorlogzuchtige stammen inboorlingen, onverzoenlijke vijanden der nieuwgekomenen. De massa der bergen bestaat uit ontzaglijke koolstofhoudende kalklagen en de steenkoolmijnen in den onmiddelijken omtrek van Kelung zijn in volle werking. Het klimaat van dit gedeelte van Formosa is zeer regenachtig; de jaarlijksche hoeveelheid regen, die valt, wordt op 3 meter geschat.

Het eiland Formosa hangt administratief af van de chineesche provincie Fol-Kien.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

27 September 1884.

Bij koninklijk besluit van den 7n Augustus 1884 N° 29 is aan den Heer *J. R. de Wolff*, 1n. luitenant der Artillerie alhier, vergunning verleend tot het aannemen van het orleteeken 4e. klasse van het Borstbeeld van den Bevrijder, hem door den President van de Vereenigde Staten van *Venezuela* geschonken.

Benoemd:

— tot Griffier van den Raad van Justitie en van het Kantongerecht, tevens belast met de functiën van Notaris, Hypotheekbewaarder en Adjunct-IJker op *St. Martin N. G.*, de Heer *A. J. C. Brouwer*, griffier van den Raad van Justitie en van het Kantongerecht op *St. Eustatius;*

— tot Griffier van den Raad van Justitie en van het Kantongerecht, tevens belast met de functiën van Notaris, Hypotheekbewaarder, Adjunct-IJker en Scheepsmeter op *St. Eustatius*, de Heer *F. A. Brouwer*, gewezen ontvanger op wachtgeld aldaar.

De in de waarneming zijner betrekking geschorste seinmeester *Jan Henriquez* uit 's Lands dienst ontslagen.

De seinwachter *T. Neuman* belast met de waarneming der betrekking van seinmeester.

De persoon van *A. Storme* definitief belast met de waarneming der betrekking van seinwachter.

Ter Gouvernements-Secretarie zijn ter inzage van belangstellenden nedergelegd de Ni. 31 t/m 35, 1884, van het *Bericht aan Zeevarenden*, uitgegeven door de Afdeeling Hydrographie van het Ministerie van Marine te 's Gravenhage.

De heer *David Leon*, Consul van Denemarken alhier, is door den President van St. Domingo benoemd tot Consul der Republiek voor dit eiland, en heeft den 23n dezer zijne functiën aanvaard.

—o—

Barber, Parochie van St. Jozef.

Den 23 Sept. j. l. was er in het Schoolgebouw van deze parochie een ongewone drukte. Negen paren, vergezeld van hunne achttien getuigen, hebben voor den Heer District-meester van het District waartoe de Plantage Barber behoort, een *burgerlijk* huwelijk aangegaan. Daardoor werden gelijktijdig vijf-en-dertig kinderen *burgerlijk* geëcht. Onmiddelijk daarna, 't geen de reeds bestaande drukte niet weinig vermeerderde, werden weer *negen* paren in *burgerlijk* en ondertrouw opgenomen. Ziedaar een der heilzame gevolgen van de pogingen door het Bestuur aangewend om het *burgerlijk* huwelijk ook voor den minvermogende te vergemakkelijken. De lange dagreizen van 6, 7 soms ook van 9 uren, die vroeger niet zelden en zelfs bij herhaling noodig waren, alleen „om de namen in orde te krijgen" hebben nu opgehouden. Wij noemen dit een groote verbetering; want iedereen begrijpt dat een man, die twee of drie van genoemde dagreizen ondernomen heeft, alleen om te weten te komen onder welken naam hij of zijne vrouw eigenlijk te boek staat, al heel spoedig het voornemen om burgerlijk te trouwen opgeeft, wanneer hij uitrekende hoeveel dagen van zijn arbeid, die hem toch het noodige voedsel moet verschaffen, hij nu nog zou moeten verliezen vóór dat hij als *burgerlijk* getrouwd in het Register van den burgerlijken stand kon opgeteekend worden; vooral wanneer men nagaat, hoe weinig waarde het burgerlijke huwelijk heeft in de oogen van de meesten hunner, die aan hun kinderen geen tijdelijke goederen kunnen nalaten.

Wij willen hier niet onderzoeken aan welke oorzaken de verkeerde toestand van vroeger moet toegeschreven worden; wij willen zelfs gaarne gelooven, dat die oorzaken niet wegtenemen waren; maar dit zal ons niet verhinderen, het tegenwoordig Bestuur onzen dank te betuigen voor de pogingen die het aangewend heeft om het *burgerlijk* trouwen ook in buiten-districten te vergemakkelijken. Die pogingen verdienen gesteund te worden door elkeen, die daaraan iets kan toebrengen. Daarom kunnen wij geenszins de handelwijze van sommige Heeren planters goedkeuren, die hunne equipages voor de Bruidsparen welke hunne coenucoe's bewonen disponibel stellen op den dag van hun burgerlijk huwelijk. Gewis zij doen dit uit goedigheid. Maar alle goedigheid is niet altijd prijzenswaardig, om de gevolgen die er soms uit voortspruiten. Vele paren toch weigeren halsstarrig een burgerlijk huwelijk in een in 't oogloopend gebouw te voltrekken, indien zij bij die gelegenheid zich niet in een pak kleeren kunnen steken dat verre, verre boven hun stand is, vooral indien zij door het rijtuig van hun Sjon naar dat gebouw gebracht worden. Zij meenen dwaselijk, dat er overeenkomst moet bestaan tusschen de kleeren die zij aan hebben, en de koets waarin ze zitten. 't Gevolg dier dwaze meening is, dat zij of niet burgerlijk willen trouwen, of zich bij die gelegenheid in schulden steken, welke zij misschien nooit zullen noch kunnen betalen, óf althans hun lang bespaarde penningen verknoeien aan ijdelen opschik van een enkelen dag, waar toch ieder verstandig mensch meê lacht, en waarvoor hij medelijdend de schouders ophaalt. Wat al de goedigheid— en een goedig hart zal niemand aan de meeste bewoners onzer eilanden willen ontzeggen— heilzame vruchten zou opleveren, indien zij meer volgens het gezond verstand te werk ging! Wij voor ons houden ons overtuigd, dat men zijne *hende di coenucoe* vrij wat grooter dienst bij gelegenheid van hun trouwen bewijst, wanneer men hen helpt om een eenvoudig en zindelijk huisje te bouwen of dit van het allernoodzakelijkste huisraad te voorzien, dan wanneer men hen bij die gelegenheid kostbaar uitgedost in een mooie koets laat rondrijden. Het eerste toch is een wezenlijke weldaad; het laatste verdient dien naam niet.

BATAVIA, 19 Aug.— De heer *P. E. Laging Tobias* is eervol ontslagen als Gouverneur van Atjeh, en tot civiel en militair Gouverneur aldaar benoemd *Kolonel H. Demeni*.

PARIJS.— De ministeriën van oorlog in Rusland, Duitschland en Engeland trachten achter het geheim te komen, dat *Kapitein Renard* heeft uitgevonden n. l. om een luchtballon te besturen. De proefneming, die in 't begin der vorige maand te *Meudon* zoo uitstekend geslaagd is, belooft een geheelen omkeer in de moderne wijze van oorlogvoeren ten gevolge te hebben. De Fransche regeering behoudt natuurlijk het geheim voor zich; zelfs de *Académie des Sciences* mocht geene verdere ophelderingen ontvangen omtrent de eigenlijke inrichting van het stuurtoestel. De ballon heeft den vorm van een reusachtige cigaar; door den wind onwederstaanbaar meêgevoerd zag men het luchtschip op een gegeven teeken plotseling eene wending maken, en juist later boven het punt van uitgang terugkeeren, waar men den ballon langzaam dalen liet. Kapitein *Renard* die met een anderen technicus, kapitein *Krebs* zes jaren aan dit nieuwe luchtschip arbeidde, leidde zelf de werkzaamheden der eerste proefneming. Daar evenwel het probleem al zoo dikwijls werd opgelost zal men wel doen, met nadere proefnemingen af te wachten, alvorens aan te nemen, dat de sleutel van het raadsel werkelijk gevonden is,

PANAMÁ, 8 Sept.—De heer *Julian Rosa*, die meermalen voor de wetgevende staatsvergadering werd afgevaardigd en een man was van groote militaire en politieke bekwaamheden, is vermoord geworden. Het aantal misdaden van de ergste soort neemt in deze streken met den dag toe. Waar moet het heen met de openbare veiligheid, als de misdadigers hier nog langer op straffeloosheid zullen kunnen rekenen?

DUITSCHLAND.

Omtrent het hijschen der Duitsche vlag te *Bageida* wordt aan de *Wezer Zeitung* het volgende geschreven: „De Engelsche commissaris te Quita, de heer Firminger, trachtte half Juni het onbeheerde gebied tusschen de Britsche koloniën Quita en Lagos voor Engeland in bezit te nemen. Hij had te Bey-Bach eene samenkomst met de hoofdlieden der Danoe- en Addafia-stammen, die den Engelschen Danoe hebben afgestaan, maar over Bey-Bach niets te zeggen hebben. De pogingen des heeren Firminger om Bey-Bach langs minnelijken weg in bezit te krijgen, bleven vruchteloos, dewijl de Duitsche agenten den koning van Bey-Bach tot hunne partij hadden overgehaald. De koning weigerde zijne souvereine rechten aan Engeland af te staan. Te Bageida heeft de heer Firminger hetzelfde ondervonden. Het is twijfelachtig, of hij op eigen verantwoordelijkheid of op hooger bevel gehandeld heeft. In Quita was men van oordeel, dat hij zijne reizen op eigene verantwoordelijkheid deed, om vóór zijn terugkeer naar Engeland eenige lauweren te behalen. Hadden de negerstammen toegegeven, dan zou de heer Firminger de zaak zeker voorgesteld hebben, alsof zij tot hem gekomen waren. De te Bey-Bach wonende stammen verwezen hem naar een anderen, meer in het binnenland wonende stam, die zich eveneens tegen de Britsche protectie verzette. De heer Firminger gaf dezen stam de keus, de kooplieden te Bey-Beach met geweld te verdrijven, of te dulden, dat hun land in bezit genomen werd. Bij zijne terugkomst waarschuwde hij de Duitsche kooplieden te Bey-Beach voor dien stam, bewerende, dat deze hun vijandig gezind was. Hij stelde tevens zijne troepen uit Danoe ter beschikking der Duitschers. Op deze wijze meende de heer Firminger van zijne zaak zeker te zijn. Op den laatsten Juni ontvingen de Duitschers te Bey-Beach het bericht, dat genoemde stam aanrukte, met het doel om de nederzettingen der Europeanen te vernielen, hetgeen den Duitschers, die door den heer Firminger waren misleid, groote vrees inboezemde. Gelukkig verscheen toen de Möwe om hulp aan te brengen. De daden van den heer Firminger kwamen aan het licht, en den 6n Juli werd de Duitsche vlag te Bey-Beach geheschen en het gebied tusschen de Engelsche grenzen en van Coffie onder Duitsche bescherming gesteld. Reeds sedert den vorigen dag wapperde de Duitsche vlag ook te Bageida. Volgens een later bericht is ook Danoe, met uitzondering van Porto Seguro, onder Duitsche bescherming gekomen. Aan het snelle optreden van dr. Nachtigal is het te danken, dat de Duitschers door de wilde volkstammen niet vermoord zijn. De Engelschen, die het ongaarne zien, dat eene Duitsche kolonie zich tusschen hun gebied gevestigd heeft, hebben het te wijten aan de handelingen des heeren Firminger, wiens dubbelzinnig gedrag de tusschenkomst van dr. Nachtigal noodig heeft gemaakt. In de Engelsche koloniën heeft het bericht der vestiging eener Duitsche kolonie grooten schrik veroorzaakt, en dit heeft waarschijnlijk aanleiding gegeven tot het verhaal van de beleediging der Britsche vlag."

Arcachon 17 Augustus, 1884.

Mi muy estimado Amigoe Cobi.

Manera mi a scirbi bo den mi última carta, mi a haci. Mees dia toch nos a sali foi St. Firmin, i despues di ocho dia, koe nos a biaga, parti coe wagen, parti na pia, nos a jega na Blaye. Foi Blaye nos a bai na Bordeaux, koe nos a sali afor pa un dos ó tres dia, pa toema banja di laman na Arcachon, camina mi ta scirbi es carta-akí, i koe mi ta copia un papel grandi di notici, koe mi a haci di Paris. Natural, mi no por doená bo es notici asina secoe, manera mi tien nan marcar den mi boeki di biaga. Nan meste ta un poco ketji, no? Ta tres dia largoe, koe mi a studia pa doená bo notici di mas principal di es stad famoso. Toer kiko mi a scirbi, mi a larga mi amigoe Maike lesa. Di berde, el ta coeminza comprende nos linga creol bonita caba, ta pres koe el a firma noticia di Paris coe su manoe. Titel anto, koe lo bo boeta riba es noticia ta:

CAPITTEL IX.
PARIS.

Tabata 15 di Juni, koe nos a jega Paris. Nunca den mi bida, mi por a corda koe un stad asina por existi. Bo no tien basta wowo pa mira toer cos, koe semper bo ta keré koe ta cos di mas bonitoe, koe

[illegible]

... ta na hospital ... Maria ... pa no cambia ... pa hende sin kos ... bai mas nos hotel ...

[illegible]

Despues ... misa ... Notre Dame ... S. Germain des Près, S. Sulpice, S. Germain l'Auxerrois, S. Madeleine etc. ... descripcion ... completo di tur e cos.

Awor permiti kos mi ta introduci bo na Hotel des Invalides, ... Napoleon I Emperador. ... splendido ... Ora nos tabata para na esaki Maike i mi ... un Franses, ... amigo di Napoleon ... 80 aña tabata ... toe diferente bataja ko Napoleon ... un Franses ... foi un poco di ... "O! mi Senjor," e wardador tabata contesta, "yo mi ... mi Tata, mi ... ko a manda nos na toer camina pa ... gloria di nos patria?" "O sin duda." Maike tabata bisa. "Grandi tabata bo Emperador, e tabata un ...

... Pierre Montauban, ko a conoce ... Despues di a ... e promer saludo ... Pierre tabata puntra nos: "Ainda toer ta habla di Venezuela i Curaçao?" ... "Ta na Mexico i California?" ... Maike tabata drecha esaki diciendo: "Mi Senjor, Venezuela i Curaçao ta ... pero no diferente tera ... Venezuela ta na Sur America ... forma un Republica ko tin un stad grandi ... di Capital yamar Caraca; Curaçao ... contrari ta un pida tera ... Venezuela ko ta pertenece na Holanda ... Capital ta Wilhemstad." "O, esaki mi ta sa," Pierre dici, "Venezuela ta un Republica i Curaçao un ... di Holanda ... Venezuela? ... tin mucho communicacion ... ferrocarril, omnibus ... etc. maneranan?" "No Senjor, Curaçao ta un isla ... mar grandi ko ta separa Curaçao for Venezuela. Curaçao ta un di colonianan di Holanda." ... Pierre tabata sigi ... Franses conoce ... toer kiko ta toca ... Maike ta ... nos ... Amigos. Mi ta convida bo ... Hotel du Louvre ko mi ta warda bosnan ... d'Hote di 4 ora." Despues di a acepta e combidamento ... diferente cos. Tabata 11 ora ko nos a bai na nos hotel.

(*Lo ta sigi.*)

SE REMITE GRATIS

el "Catálogo especial de idiomas"

á todas las personas que lo pidan.

A. BETHENCOURT É HIJOS.

Prijs di Mercado

NEW-YORK, ... 1894.

[illegible]

Azucar Refinado. — ...

...

DRUKKERIJ DI VICARIATO

Boek di Oracion	[illegible]
... Congregacion ...	1,50
Boek di Tomas A Kempis (binder)	1 —
... (cose)	0,60
... **Cantica**	[illegible]
... **Catesiec**	0,10
... **Rosario**	0,10
... **Historia di Bijbel**	[illegible]
Boek di reza ...	0,15
Camina di Cruz cu Meditacion	0,75
Ciento cuenta (binder)	0,60
... (cose)	0,30
Les i Evangelionan di toer Dia Domingoe	2 —
Mee. boek. ... ordinario	1,50
Nobena na honor di San Domingo	0,05
Nederl—Papiamentsch—Spaansch—Woordenboek (binder)	1,50
... (cose)	1 —
Rekenboek	0,15

"Impr. de la Libreria" de A. Bethencourt é hijos